

LA ESQUELLA
DE LA
TORRATXA

PERIÓDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SEMANA.

10 céntims cada número per tot Espanya

Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre, Espanya, 3 pessetas
Cuba - Puerto Rico, y Extranjer, 5

NUVIS

Ensajantse pèl gran *dio*.

LA REVISIÓ DEL PROCÉS DE MONTJUICH

Es un crit general, que ha ressonat per tota Espanya: tothom demana que s' depurin las responsabilitats contraes pels que per arrencar certas declaracions, varen fer us dels torments, y ja que no siga possible tornar la vida als que sigueren fusellats, que s' liuri de la pena que sofreixen als 20 infelissos, tirats al fondo de un presidí.

Aqueixa corrent humanitaria y justiciera s' ha anat fent poch menos que unánime, y LA ESQUELLA DE LA TORRATXA, ab tot y no tenir caràcter polítich no pot deixar de patrocinarla. Per aquest motiu s' adhereix als acorts presos diumenje en lo *meeting* del *Circo Barcelonés*. Y en atenció á las duras necessitats que afigeixen als presos y á sas familias, agraheix la designació que va ferse de nostre periódich, conferinseli l' honrés encàrrech de obrir, al efecte, una suscripció.

Mes, haventse designat al mateix temps y pel propi objecte *La Campana de Gracia*, y com siga que aquest semanari y LA ESQUELLA viuhen tan intimament agermanats, que s' regeixen un y altre per una mateixa administració, á fi de evitar confusions, hem determinat refundir las dos suscripcions en una sola, á càrrech de *La Campana*, donantli la preferència tant per ser més antich com per ser també un periódich principalment polítich. No per aixó deixarém de contribuir á la suscripció ni d' emplear tots los medis necessaris pera fomentarla.

Al efecte, l' encabessém ab la quantitat de 25 pessetas.

Y recomaném á nostres estimats lectors que no s' olvidin de las victimas de la inquisició de Montjuich. Qualsevol quantitat que se 'ls destini, per insignificant que siga, porta aparellat á més de un socorro, un gran consol moral.

A la Llibreria de López, durant totas las horas hábils del día, s' admetrán las cantitats que 'ls cors generosos y humanitaris tinguin á bé confiarlos.

CRONICA

Ja la Pubilla ha sortit de cuydado. Pretenían qu' estava als últims mesos del seu embrás per disposició expressa de la lley que li obliga á tenir cada dos anys mitj fill... ó siga mitj Ajuntament. ¡Cosa mes rara y estrambótica!

Pero en realitat la tal Pubilla ja fa molt temps que no concebeix. Y no será perque no hi haja molts tunos que li fan l' aleta. Pero 'ls tals no l' estiman ni may l' han estimada, y mes que al seu cor, miran á la seva hisenda: mes que de ferla ditxosa s' preocupan de viure á las sevas costellas. No haventhi amor, no hi ha concepció, y faltanthi concepció 'ls parts bi-annuals que la lley imposa, resultan sempre parts simulats.

O sino que ho diga 'l sabi doctor Robert, ell qu' es tan inteligent en ciencia médica... No: diumenje la Pubilla no va desocupar.

Podrá haverhi bateig, inscripció en lo registre civil, refresch en gran y confits en doyna en forma de credencials otorgadas als que mes s' hajan distingit en lo fraudulent tripijoch; lo que no podrá haverhi may es que 'l mitj-Ajuntament nascut diumenje pugua ser considerat fill legitim y natural de la Pubilla.

El cos electoral no es el pare de la criatura. Ni ho es, ni pot serho.

¡Pobre cos electoral!... ¡Cóm aspirar á ser pare de ningú si l' han mutilat de la manera mes horrible?

Y s' ha anat acostumant de tal manera á aqueixa condició que l' inhabilita pel cumpliment mes estricte de sos debers conjugals, que ja s' pren las cosas mes sagradas ab la major indiferencia, sense indignarse, sense protestar, sense sublevarse contra

tanta vergonya, contra tanta infamia. Molt al contrari: las mes de las vegadas fins se 'n riu, com si en lloch de la seva deshonra presenciés una comedia divertida. Filosof de l' abnegació no repara en arribar hasta l' últim grau del enviliment.

Aixís va veure ab gran tranquilitat com la representació de las tres llopadas conservadoras que fins feya poch anavan á castanyas y s' deyan el nom del company de Sant Antoni, á la sola olor del formatge de la Pubilla s' donavan un fraternal abrés ab l' idea de cruspírse'l. Y que no diga ningú que no vayan ser generosos desde 'l moment que varen invitar á resseguir las crostas als representants de una de las collas fusionistas, la que mes s' ha distingit, sempre que ha tingut ocasió, en las francatxelas y xerinxelas municipals.

Per cert que la colla fusionista convidada al xefis, quan va venir lo moment de designar als que havian de fer el sacrifici de participar del convit, va portarse de una manera admirable.

No contents alguns de treure's diners de la butxaca per comprar amaniments, á última hora s' ho feyan poch menos que á cops de puny. ¡Y 'l beneyt del cos electoral vinga riure!...

Una escena en lo Círcul del Carrer Nou de la Rambla:

—¿Qué no ho sab Sr. Comas? Acaban de donar una bofetada al seu fidel vicari, Sr. Garcia. Victori?

Y 'l Sr. Comas, imitant al arcalde del quènto, responfa á mitja veu:

—Ahí me las den todas.

El cos electoral, al enterarse de aquest bullit, s' estava partint de riure!

No cal descriure la farsa del diumenje: la farsa del nou part simulat de la Pubilla.

El resultat siguié 'l que havia de ser: un mitj Ajuntament que farà molt bon costat al altre mitj d' ara dos anys.

Gats-vells alguns que ja coneixen las tasqueras, els forats y amagatalls de la Casa Gran: gent de aquells que diuhen sempre:—Es molt pesat ser regidor,—y que aprofitan la primera ocasió que se 'ls presenta pera tornarne á ser.

Y altres de nous de la següent tarifa:

Hi ha un *Estrany* y un *Lamanya*... La manya: la primera condició que s' requereix pera sortir elegit.

Hi ha un *Pasqual* y un *Lluch*... Dos noms de Sants.

Hi ha un *Rossinyol*... ¡Bon aucell, que sense ni anar en candidatuta va pescar becada!

Hi ha un *Ma-caya* (Una ma bonica) y un *Mans* (l' apellido mes propi per un regidor.)

Hi ha un *Dolsa* y un *Boladeras*. (¿Quí no se 'n llepa 'ls bigotis?)

Hi ha un nom de mula: *Gallarda*, y un' altre nom que per ser burru li sobra una lletra: *Burrull*.

Etc., etc., etc.

Ab aquests y 'ls que no cito y 'ls que quedan de l' any passat podrá 'l Doctor Robert obrir Cátedra de regeneració.

Per la meva part, diré parodiant al autor del popular epígrama:

Sants y santets y santassos
fills del tarugo tots ells:
los grans miracles que fassin
que me 'ls plantin al clatell.

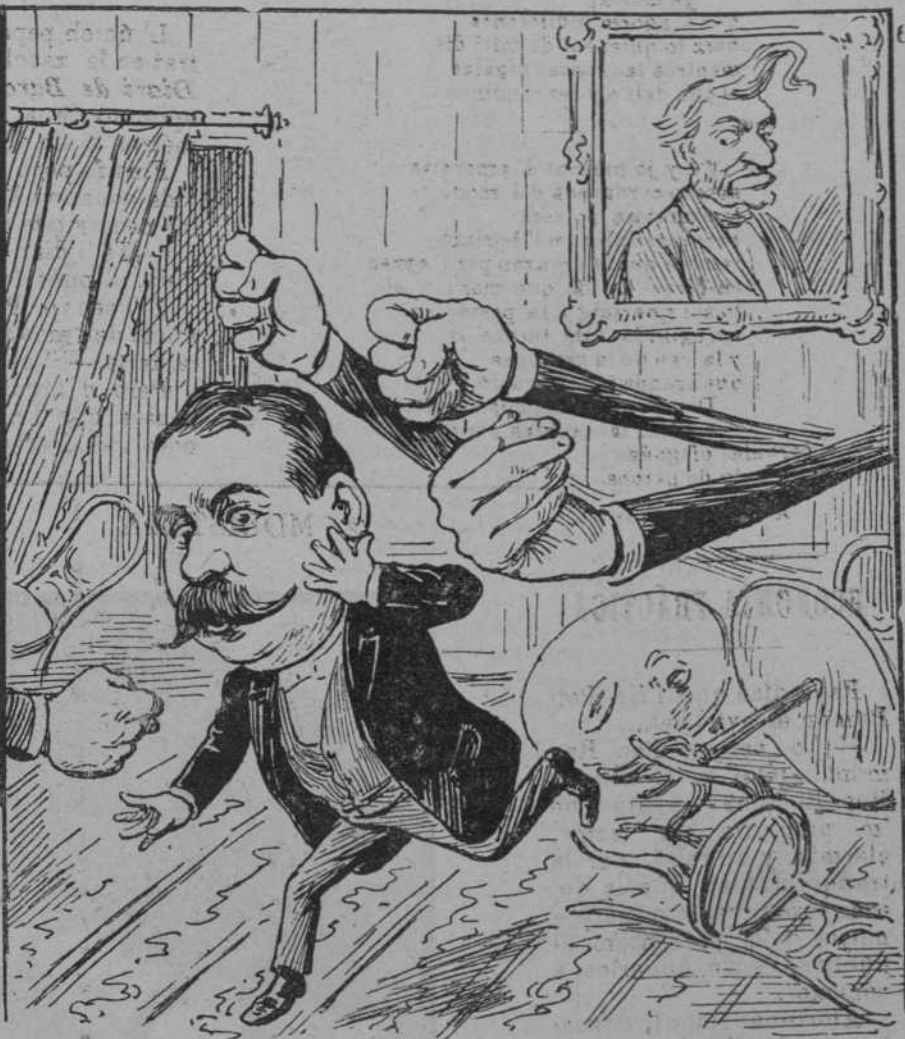
Entre las exageracions de certs periódichs de Madrid que inflan la bomba del catalanisme, empenyantse en veure per tot arreu separatistas y ene-

ARMONÍAS FUSIONISTAS

—Pep del cor, no t'hi emboliquis.
—¿Qué haig d'embol'carm'hi, Pep!
¿No es ell lo meu secretari?
Donchs que rebí ell.

—Ja reb.

La sala de rebre.

michs d' Espanya, y las bravatas
dels que desde aquí, sentintse
infiats y plens de fum de palla
s'enlayran y quan arriban per
amunt etjegan cohets y piulas,
creguin que las personas de una mica de bon sentit
prompte ja no sabrem á quin Sant encomenarnos.

Verdaderament, *Ne hay un tipo*—com deya
aquell.

Per lo que vaig veyent, aviat el catalanisme tin-
drá la seva *Marxa de Cádiz*, en la cansó *Los Seg-*
gadors, á jutjar per la manera com se prodiga, vin-
ga ó no vinga á tom. La tal cansó es una mistifi-
cació, com fàcilment pot probarse analisant la lle-
tra, vers per vers. Res més fàcil de demostrar que
al sigle XVII, época á la qual pretenen atribuhirla,
no s'escribia de una manera tan floralésca. Res-
pecte á la música he sentit dir que correspón á un
dels molts cants vulgars y libidinosos de que tant
abunda 'l repertori popular de Catalunya. No m'hi
faig fort; pero repeteixo que ho he sentit á dir.

Y de aquesta cansó se pretén ferne l' himne de
las reivindicacions de Catalunya! Ni pel séu origen
ni per la seva tendencia rancuniosa, quan tot vol
arreglarho á *cops de fals* es mereixedora de sem-
blan honor, pesi als que s'empenyan sols en sem-
brar antagonismes nacionals, convertint l' Ebro y
'l Noguera Ribagorzana en una especie de murallas
de la Xina, que aisin á la terra catalana.

En aquest error va incorre 'l Mestre Morera, al
escriure son *epígrama sinfónich: CATALONIA*.
Apart de qu' es sumament difícil fer epígramas mú-
sicals de un caràcter nou, puig l' epígrama en mú-
sica tal vegada té la seva única representació pro-

pia y genuina en las maliciosas *chansonettes* dels
francesos, el Mestre Morera lo únich que demostra
es que á trucos de conseguir un efecte deliberat,
sab atropellar los cants no catalans, y entre ells y
'l primer de tots, la *Jota aragonesa*, parodiantlos,
posantlos en ridícol, pera que després *Los Seg-*
gadors, esclatant á tall d' himne y ab gran atrona-
ment d' orquesta y coros, no 'n deixin ni las quas.

Crech, francament, que aquesta demostració no
ja de amor á lo nostre, sino de agressiu aburriment
á lo dels altres, argüheix, artísticament, una mala
fé insigne... y baix l' aspecte polítich, mes que un
acte de catalanisme, es una verdadera *portugue-*
sada.

P. DEL O.

QUADRETS

Fa poch ha sortit l' enterro
del portal de la masía,
l' enterro del pobret avi
que al cel siga.

Fa poch, per allá la vora
no més gемеchs se sentían,
gемеchs que plorant llensava
la pubilla.

Y ara tot está en silenci,
tol igual que 'ls demés días,

com si no fos cambiada
la masia,
que s' adorm indiferenta
baix lo quiet sol de mitj dia
mentres las roncas cigalas
al cim dels arbres rondinan....

Tú y jo parlant d' amoretas
sens recordarnos del mon,
la carretera polsosa
perdentse allà en l' horitzó,
remors que 's gronxan per l' ayre,
suspírs d' un dia que mor',
lo sol que fuig á la posta
enrogint los alts turons
y la veu de la campana
que branda trista oració.

Després.... la nit misteriosa,
després.... las ombres per tot
y paraulas ofegadas
y remoreig de petons.

ANGEL MONTANYA.

ECONOMÍA PRÁCTICA

Feya días que 'l Sr. Pep Ramón estava trist....

—¡Lo senyor Pep Ramón!.... ¿Quí es lo senyor Pep Ramón?— sento que 'm pregunta un lector, alarmat, y ab rahó, per la tranquilidat ab que 'ls qu' escribím inventém personatjes y 'ls presentém al públich sense donarlos á coneixer.

Afortunadament, aquesta vegada l' héroe de la meva historia no es un nin-gú: tots los que freqüentan la modesta, pero ben servida, xacolateria de la plaseteta dels Petons saben que 'l senyor Pep Ramón es una de las personas mes apreciadas del barri y un dels barcelonins mes honrats que avuy día s' usan.

Tornant, donchs, á lo que deya, lo senyor Pep Ramón estava trist.

¿Tal vegada no li anava bé l' establiment? Si que li anava.

¿No pagavan els parroquians? No hi havia ningú que quedés á deure res.

Y donchs ¿á qué obedían las sevas amarguras? ¿quí 'n tenia la culpa de la seva tristesa?

Lo diari de 'n *Brusi*.

¿Veritat que sembla impossible que un periódich tan morigerat, tan prudent, tan sensat com el *Brusi* posés de mal humor á un home de las qualitats del senyor Pep Ramón?

Pues, no hi ha, mes: era així mateix.

MODISTETA

—Vaja, que hi ha homes, que á una li diuen unas cosas!....

Pero aixó necessita una explicació.

L' únich paper públich qu' en tota la vida ha entrat en la xacolateria del senyor Pep Ramón es lo *Diari de Barcelona*. Ni 'l seu temperament ni las opinions de la clientela que 'l favoreix podrian admétren'hi un altre.

Fins fa poch temps, la suscripció que de tota la vida conserva l' honrat xacolater li havia bastat per las necessitats de la botigueta.

—¿Té 'l diari?—preguntava devegadas un parroquiá, al punt de donar la primera sucada á la xicra.

Y 'l senyor Pep Ramon, estirant lo *Brusi* de demunt del mostrador, li allargava ab exquisida galanteria.—Si es servit!....

Pero d' algunas senmanas á aquesta part, per causas que 'l pobre xacolater no s' explica y que nosaltres, llechs en la materia, encare 'ns explica-

rém menos, l' exemplar del *Brusi* que posseheix s' ha convertit en un cau de rahons.

Tocan las nou, y entra un parroquiá.

—Pep Ramon, xacolata ab llonguet, y 'l diari.

Darrera d' aquest n' entra un altre.

—Pep Ramon, xacolata ab ensiamada, y 'l *Brusi*.

A continuació se 'n presenta un altre.

—Pep, xacolata y 'l *Brusi*.

Van entrant clients y mes clients, la tendeta s' ompla y en poch moments s' hi reuneixen deu ó dotze personas que, totas á un mateix temps, demanan xacolata y 'l diari.

¿Comprenen ara per qué 'l senyor Pep Ramon estava trist?

—Tres pessetas al mes que 'm costa la suscripció del *Brusi*—deya l' infelís xacolater, explicant las sevas penas á un amich ab qui solta aconsellarse—son una carga soportable, pero ¿cóm ho faig per aguantar el *golpe* de deu ó dotze suscripcions, que son las que necessito si vull contentar á tota la parroquia? Tres per dotze, trenta sis pessetas mensuals. ¿Li sembla á vosté si una botigueta com la meva pot anar á gastar set duros cada mes en diaris?

—¡Es clar que no!—li responia l' altre, horroritzat ab l' idea de semblar despilfarro.

—Y no obstant, no me queda mes remey que fer rho. Tots els parroquians del dematí m' ho han dit: «Si no puch llegir el diari

DUPTÉ

—Vet'aquí que ara no recordo si m' ha dit que la esperés al costat dels micós ó al davant dels avestrusos.

tot prenent xocolata, no vinch mes»—

Desopte, lo conceller del senyor Pep Ramon doná un cop de peu á terra. ¡La llum havia brillat!

—¿Per qué no fa una cosa? Seria una bonica manera de quedar bé ab tot bitxo!

—¿Cóm?...

—Veurá,

¿quants fulls té 'l *Brusi*?

—Generalment sis, de quatre planas cada un.

—Que dividits per la mitat, farían...

—Dotze fulls de dugas planas.

—Donchs ja té arreglada la combinació. Per llegir lo client el diari ¿que 'l necessita tot á la vegada? Mentres tingui un parell de planas per entretenirse, me sembla que no 's pot queixar.

—També ho penso aixís.

—Admés de aixó, la cosa es senzillíssima. Cada dematí, tan bon punt reb vosté 'l *Brusi*, lo talla en dotze parts, y á mida que van presentantse 'ls parroquians y demanant el diari, vosté va entregantlos els trossos per ordre de páginas.—

Lo senyor Pep Ramon obrí uns ulls com unas portales y abressá al seu sapientíssim amich.

L' original idea s' ensajá l' endemá mateix y va ser com posar oli en un llum.

La pau y l' alegría han tornat á reapareixer en la xacolatria de la plassetta dels Petons, ab no poca satisfacció del senyor Pep Ramon, que veu assegurat per sempre mes lo seu negoci.

Es un moviment de fulls de periódich que dona gust de veure.

Arriba un parroquiá.

—El *Brusi*, Pep Ramón!

Lo xocolater li entrega 'l tros primer: *Sant del dia, afeccions meteorològiques y teatros*.

Segon concurrent:

—¡Pep Ramon, el *Brusi*!

Tros número dos: *Crónica local*.

Un altre parroquiá:

—¡El *Brusi*, Pep!

—Tercer full: *Article de fondo*.

Y aixís va repartint els trossos del diari, passant

el segon al primer lector quan aquest n' está llest, donant el primer full al parroquiá que llegía 'l segon, y aixís successivament, procurant que totes las planas passin per totes las mans y que no hi hagi may cap lector que 's quedi sense.

¡Cóm han cambiat las cosas, gracias á aquest expedient!...

Fa días que 'l senyor Pep Ramon no está trist....

A. MARCH.

LA FORSA

La sensació d' amor jo l' he sentida avuy potent é intensa; era 'l goig y el desitj que m' abrusavan, era la forsa interna.

Un sol abrusador en aquella hora fecundava la terra; per la finestra oberta á mí 'm venían dolls de perfúms y essencias.

Y he pensat en la dona qual imatge á las nits me desvetlla; y l' he vista ab salut, apassionada, com jo d' amor sedenta....

Y he benehit l' amor; ell significa las més altas tendencias; ¡proporcionar el goig gran é inefable y perpetuar la especie!

ESCOLAR.

ENTRE ELLS

...Y un cop fets els jochs de mans y 'ls raspats corresponents, un regidor dels entrants va topá ab un dels *salients*.

—Hola ¿no 'm coneixes? Soch un dels que ara comensan.

—Jo un dels que ara acaban.

—¡Pobret!

—¿Jo?... Tú si que me 'n fas de llástima.

—¿Llástima, un que va á entrar á la casa de la vila?

—¿Qué 't pensas trobarhi?

—Home, poch ó molt, bé hi haureu deixat alguna cosa.

—Sí, alguna: deutes, compromisos, embolichs...

—Pero vols dir qu' exprement, exprement ab trassa...

—Ja ho hem fet nosaltres: de la taronja no 'n queda més que la pell y 'ls pinyols.

—No ho crech: tot aixó ho dius perque me 'n torni. Si efectivament s' hagués acabat tota la mel, no hi hauría tantas moscas.

—¡Ilusions, somnis dels qu' entran! T' has deixat enganyar com un xino.

—Si jo entrés sol, podria arribar á donarte crédito, pero vinch en bona companyia. Cap dels que van ab mí es capás d' escarrassarse tontament per las ánimas. Y quan ells han emprés el viatge...

—¡Infelissos! ¿Qué hi trobarías en un camp per ahont hi hagués passat la llagosta? ¿Qué 'n cullirías de una vinya devastada per la floxera? ¿Qué anirías á buscarhi en un jardí assotat per la pedregada? Aixó era jardí, era vinya, era camp; pero nosaltres hem sigut pedregada, floxera, llagosta....

COM SE FEYAN AVANTS

Quatre tiros, quatre crits,
y ¡visca la flamarada!

— Si aixó fos cert, sí que haurias tallat just al sortir-te. De créuret á tú, á estarhi una mica més t' hi mors de gana....
— ¡Ríuten, ríuten! ¿Veus aquelles parets? N' hem arrancat els claus.
— ¡A preta!
— ¿Veus aquell rellotje? L' hem deixat sense corda.
— No seria d' espart.
— ¿Veus aquelles llantias? Ens hem xupat tot l' oli.
— Digas, donchs, que heu begut oli.
— Quédatela per tú aquesta frase.
— Me la quedaré. Que al menos no puguin dir que no m' hi quedat res.
— ¿Ahónt pensas ficarte?
— Als consums.
— Miseria y companyia: tot está explotat.
— Donchs, als cementiris.
— Molts morts y pocas gangas.
— ¿Y als mataderos?
— Mal terreno: t' embrutas, t' embrutas, y al cap-de-vall ¿per qué?
— En fi, sigui com vulgui, jo entro. Y un cop á dins....
— ¡Valent quadro presenciars! La caixa buyda, el passat empenyat, el present empenyat, el pervenir empenyat....
— No hi fa res: m' hi fico!
— ¡Testarut! En una casa ahont tot está empenyat ¿cóm gosas á entrarhi?
— ¡Qué dimontri! Si es cert lo que tú dius, farém una cosa.
— ¿Qué?
— Empenyarém.... las papeletas d' empenyo.

MATÍAS BONAFÉ.

BLANCH, VERMELL Y VERT

Ó 'L POGRÈS DE LAS DONAS

«...Mientras hi hajin donas que fassin lo joeh del coin, la Humanitat no caminará endarrera...»

(De no sé quin sabí contemporani.)

Induatablement, la dona s' emancipa y qui l' abona no es pas cap talent vulgar: ¡Hi ha dona que s' mor d' anemia de tant aná á la Academia...! (l' Academia de billar.)

A n' allí, com ellas solas, avuy fan corre las bolas ab la mateixa afició

que avants feyan punta ó randas: ¡Per una pila de bandas las saben fé entrá l' recó!

En fi, están adelantadas y no en aixó sol, bregadas també están en lo demés: Parlan d' art y matan toros.... ¡Si fins per tots los seus poros desprenen baf de Progrés...!

Y fidels á sas doctrinas de fer gastar en joguinas, al home, fins l' últim ral, han inventat uns nous llassos per ferlo caure de nassos y ellas riure.... sí pren mal.

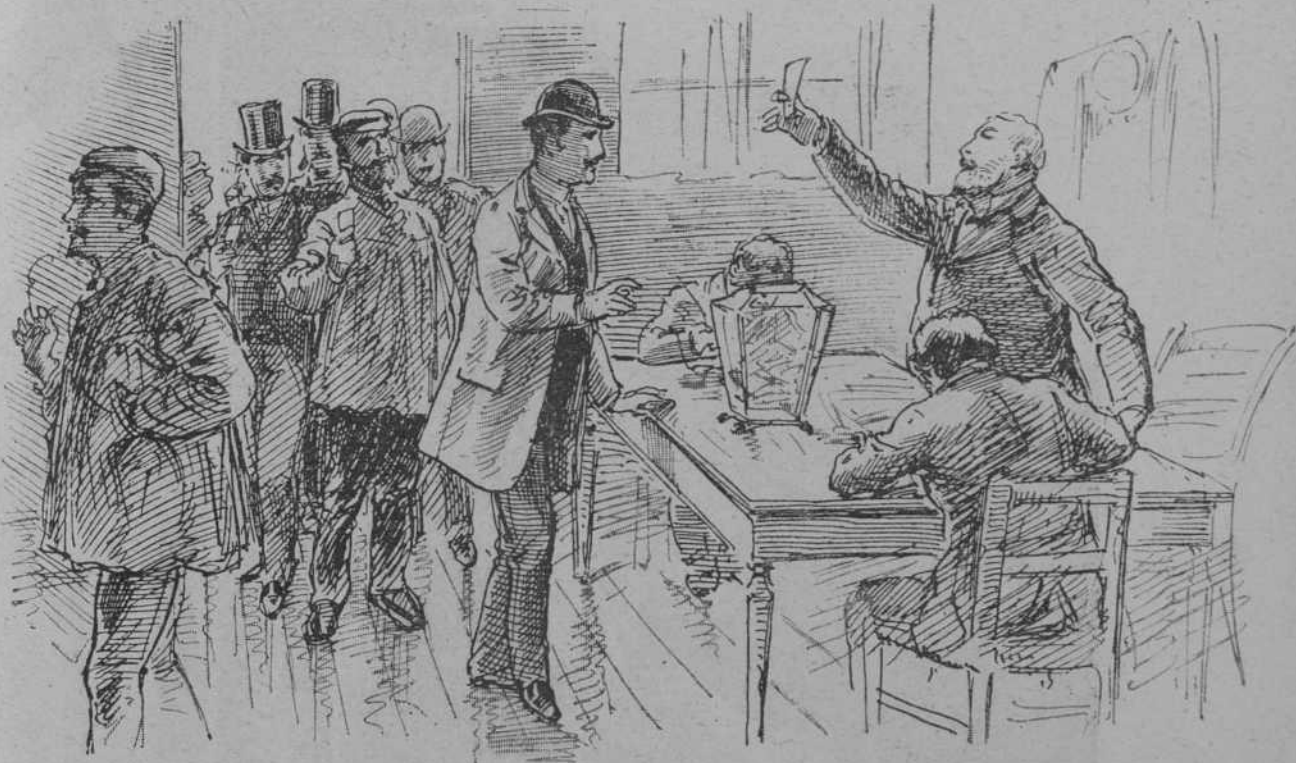
Per 'xó 'm deya un amich viu: — Ab son llasset distintiu jay, pobret, sí t' entrebancas...!

Lo billar es un jardí y ellas las flors, per 'xó á mi no m' agradan gens las blancas.

Si ab un color t' aficionas y del perill no t' adonas

(Dibuixos de LUÍS LABARTA.)

COM SE FAN ARA

Quatre vots ben repartits
y ¡ja hem fet la pasteradal!

pots perdre hasta las orellas....
Jo sols pendria un coló:
lo vermell, si sa intenció
m' ensenyessin las *vermellas*.

Pro com que aixó no ho fan may
y al cor sempre teus un ¡ay!
que 't pot fer fer cent esquerdas,
resulta que may no campas
y has de enjegar á fer.... trampas,
vermellas, blancas y verdas.»—

Potsé té rahó l' amich;
pro no desfá 'l que jo dich:
Que la dona pren grans vols;
que la dona s' emancipa;
va en *pneumátich*, fuma en pipa
y olvida lo cuynar cols.

Seguiu, ¡oh, donas! ab ciencia
sense escrúpols de conciencia
en lo camí comensat....!
que lliures de antichs obstáculos,
sereu los fermes sustentáculs
de la nova Societat!

PEP LLAUNÉ.

LLIBRES

ZARZAMORA.—Novela de MIGUEL RAMOS CARRIÓN.—
Ilustraciones de JOSÉ PASSOS.—Forma 'l volum XVII de
la *Colección elzevir ilustrada*.—A través de la senzilla y
honrada narració que constituheix la novela s' hi descubreix
lo talent dramátich y 'l coneixement del públich que tant
distingeixen al popular autor de tentas obras aplaudidas
sobre l' escena. La novela está ben concebuda, notablement
desarrollada y desperta un interés molt viu. Encare que 'ls
protagonistas sufren moltes contrarietats y desgracias,
son objecte al final de un desenllás altament consolador.
Zarzamora es además un llibre que pot corre en totas las
mans, fins en las de las personas mes meticulosas en mate-
ria de moralitat.

PERFILES Y BROCHAZOS de NARCISO OLLER.—Traduc-
ción del catalán por M. MORERA Y GALICIA.—Ilustracio-
nes de B. GILI ROIG.—Constituheix lo volum XVIII de la
Colección elzevir ilustrada citada anteriormente. Comprén
una dotzena de las narracions mes celebradas del insigne
novelista catalá. L' elecció está molt ben feta y la traduc-
ció es una obra mestra d' exactitut y correcció. Es lo que
's mereix l' Oller pera ser conegut y apreciat degudament
dels lectors que no coneixen lo catalá y es lo que sab fer en
Morera Galicia quan se proposa emplear en son delicat
traball la major escrupulositat. Lletrat de molt bon gust y
coneixedor perfecte de tots els secrets dels dos idiomas, á
n' ell sí que no pot dirseli alló de *Traduttore, traditore*.
Per lo que á nosaltres toca 'ns ha complascut tant la tra-
ducció castellana com los traballs originals. Lo qual ja es
tot lo que 's pot dir en elogi de una versió.

HAMLET.—Tragedia de G. SHAKESPEARE.—Versió cata-
lana de ARTHUR MASRIERA.—L' intelligent traductor de las
tragedias d' Esquil, ha aplicat la seva inteligencia á la
versió catalana de l' obra mestra del gran dramaturg ing-
lés, sortint molt airós en lo seu empenyo. La major part
de las dificultats que ofería aquest delicat treball están
victoriosament vensudas.—Lo Sr. Masriera seguint ab to-
ta fidelitat l' original, ha empleat en sa traducció 'l vers y
la prosa. L' *Hamlet* en catalá conserva un poderós calor
de vida, revelant la gran aptitud de la nostra llengua ma-
terna, degudament manejada, pera reproduhir tots los ma-
tissos de la poesia dramática. Ara sols faltan actors cata-
lans de prou talla pera interpretar sobre l' escena la super-
ba creació del gran geni posada en catalá.

RATA SABIA.

TEATROS

NOVEDATS

La Lambrecht, obligada per una contracta ab un teatro
de San Petersburg, ens ha deixat, després de ser objecte
de las més carinyosas y entusiastas manifestacions la nit
de son benefici y de la despedida.

PASSEIG PINTORESCH PER ESPANYA

RECORTS DE L' ALHAMBRA

LO PRINCEP DELS GITANOS
(Modelo del pintor Fortuny.)

NOTAS ANDALUSSAS

(Fotografias de Garzón.)

ANANT PEL MÓN

—Tots els viatges els fa sola?
—Quan els comenso, sí; pero quan els acabo.... casi sempre duch companyia.

Sa darrera paraula, va dir-la adelantantse fins al prosceni:—*Au revoir*.

Ja ho sab; torni quan vulgui que aquí serà sempre ben rebuda.

**

Lo buit que deixa la Lambrecht serà omplert per un'altra *divette*, ab la qual y ab l' Edeliny es de creure que acabarà felisment la temporada, deixant un recort inmillorable entre 'ls aficionats al género.

TIVOLI

Cuento de hadas es una producció antigua, com que 's remonta a la época del Arderius. Autor de la lletra: en Puente y Brañas, y de la música: el mestre Rogel. Pobrets! ¡Resémlos un pare nostre!...

Ab tot y aixó l' obra, encare que una mica innocentona,

resulta molt entretinguda y 'l públich l' escolta ab gust, porque las escenas no tenen res de pesadas, hi ha algunas tiradas de versos, encare que ripiosos molt escayents.... y es alló, en moltes ocasions sembla una comedia de màgica de aquellas que no passen may de moda.

Lo més notable es la *mise en scene*: las decoracions de 'n Moragas y l' Alarma son espléndidas, lo vestuari es vistós, y com á cada acte hi ha un pich de balleruga, y la del últim acaba ab una aparatosa apoteosis de un efecte molt rich, el públich surt content de la funció, y molts dels espectadors repeteixen, y no n' hi ha cap que no recomani als seus coneguts que s' hi deixi caure, porque després de tot espectacles tan costosos, á dos ralets l' entrada, únicament se posan á Barcelona, y en los teatros del Ignasi Elias.

CATALUNYA

El fonógrafo ambulante, lletra de 'n Joan González, música del mestre Chapi es una sarsueleta que tendeix com tantas altrás á divertir al públich y ho consegueix á estonas.

Lo personatge més important es un fonógrafo gran modelo, que fa sentir algunas pessas.

Entre las de música que adornan la acció sobresurten el couplet del fingit diputat ab acompanyament de platerets y bombo. En las restants, sense per aixó ser desagradables, lo mestre Chapi 's mostra algun tant inferior á la seva fama.

Lo públich s' ha pres bé la nova producció y riu sobre tot las gracias de 'n Rodríguez.

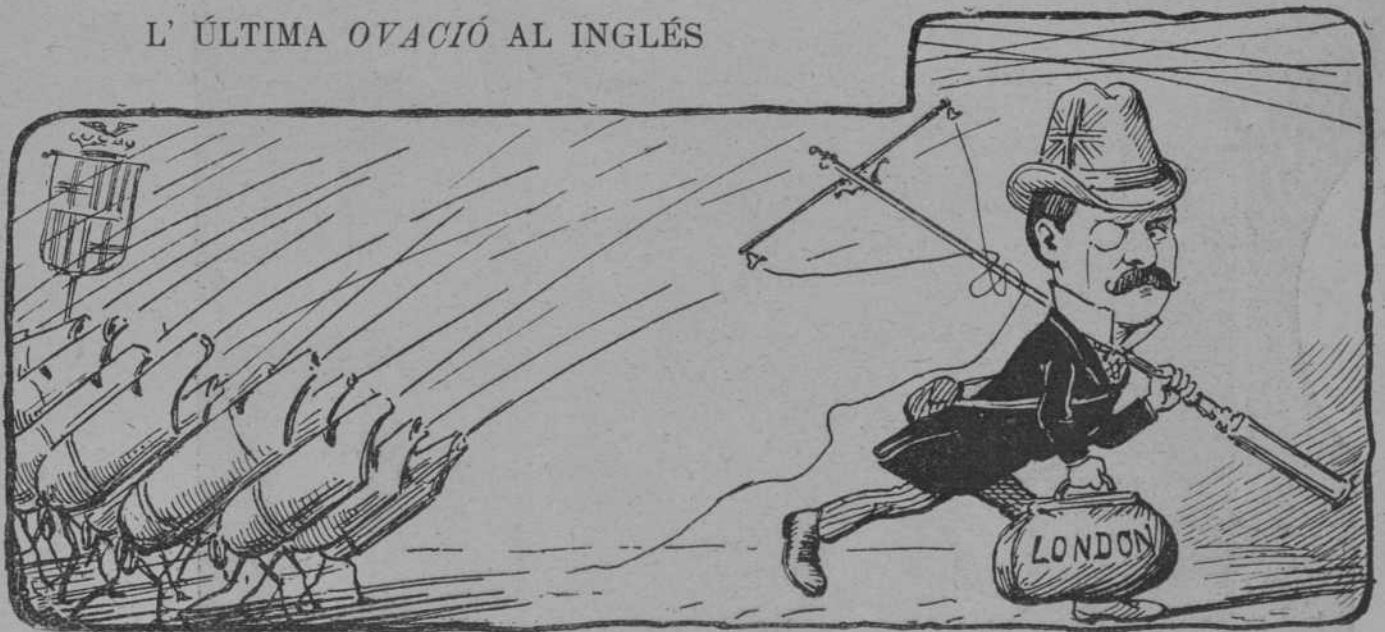
**

Dilluns la simpática Garcia, ab motin de son benefici, recordá 'ls seus bons temps, representant la sarsueleta *Currriya* exhornada ab alguns cants populars andalusos, que avuy com avuy pocas tiples sabrian cantar com ella.

De la Antonia Garcia 's pot ben dir alló de «quién tuvo, retuvo....» Molta sal tenia en sa joventut, y com la sal no es sustancia que 's passi, s' ha de confessar que la conserva, y qu' encare 'n té per vendre.

**

L' ÚLTIMA OVACIÓ AL INGLÉS

—¡Adeu, mister testarut,
adeu, ilustre cap-vert!
¡Ojos que te vieron ir,
que no te vean volver!

Novedats en expectativa. Demà dissapte debut de *Le ballet volant*, à càrrech de set senyoretas austriacas, quals condicions plásticas poden apreciar vostés mateixos en lo present número.

Y pel día 7 de juny, inauguració de una temporada de opereta italiana à càrrech de la companyia de *Césare Gravina* completament nova à Barcelona.

GRAN-VIA

Consigném com à dato que ha sigut estrenada en aquest teatro una sarsueleta en un acte titulada *De la piel del diablo*.

No 's pot dir que la tal siga un disbarat; pero 's vejà ben clar desde la primera nit que no lograria desbancar cap de las obras que desde tant temps gosan del favor del cartell.

En aquest ni tan sols s'hi consignava 'l nom dels autors, y 'l públich, per la seva part, no va demostrar tampoch desitjos de conéixe'ls

LIRICH

Demà dissapte inauguració de la temporada per la companyia Thuillier-Cobeña del *Teatro de la Comedia de Madrid*.

N. N. N.

CRÍTICA

Segons lo que á mí m' han dit hi ha en lo mon, molts matrimonis que s' estant dant als dimonis desde 'l demati á la nit. Ab pau no passen ni un día; ja comensan al llevarse á cridar y á motejarse per qualsevol tonteria.

Y al vespre no arriban pas sense qu' un ó altre consort ó bé siga ja mitj mort ó tinga aixafat lo nas. Mes jo no arribo á compendre que per poch enteniment existeixi encare gent que no se sá piga entendre. D' aixó res á casa passa; fa mitj any que soch casat y fins ara la vritat de repós hasta 'n tinch massa.

Vinguin á qualsevol hora mati, tarde ó bé á la nit, no sentirán may cap crit, si acás retiro á deshora. Ningú 'm pregunta 'l per qué y si una nit no 'm presento cap paraula no 'm sento per tal fet de ma mullé.

Ella fa lo que li xoca, jo lo que 'm dona la gana y com may res me demana per protestar no tinch boca. Vostés dirán: ¿Com dimonis sent avuy lo més freqüent veure viure malament casi á tots los matrimonis. Com dimoni s' ha trobat dos caràcters que s' avingan bastant, perque may no tingan lo més minim altercat?

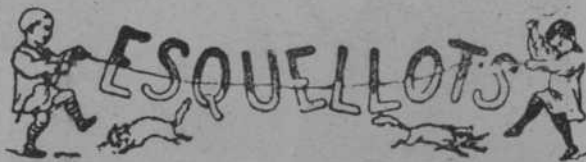
Y perdrian lo sanderi per veure la cosa clara si jo no 'm proposés ara aclarar'ls aquest misteri. Puig si visch sense rezel, y no passo cap fatich, y á casa meva m' hi estich igual com si estés al cel. Hi ha una rahó que ho abona y es que desde l' endemà del día que 'm vaig casá que no sé hont para la dona.

MARANGI.

VAGANT PEL BOSCH

—¿Vols dir que no 'ns perdrém per aquest camí?
—Si acás... ens perdrém junts.

Per si no ho sabfan, se 'ls participa que 'l número de LA ESQUELLA de divendres que vé tindrà 'l caràcter d' *extraordinari*, y ho será de debó.

A LA BARCELONETA
(La nit de las canonadas)

—¡Jesús María Joseph!... ¿No deyan que ja s' havia acabat la guerra?

Comensin á contar, y diguin després si aixó d' *extraordinari* no está realment justificat.

En primer lloch, lo número, que anirá tirat en excelent paper, una mica millor que 'l de costum, constará de 24 páginas.

Los exemplars se vendrán plegats, cusits y perfectament tallats.

Y sobre de tot aixó, anyadéixinhi qu' entre 'ls numerosos dibuixos que contindrà dit *extraordinari*, n' hi anirán alguns *impresos en colors*, firmats per artistes de primera fila.

Sense que al donarnos aquest modest cop de bombo tinguém la pretensió d' enlluhernar als lectors de LA ESQUELLA, devém fer constar que pels 20 céntims á que 's vendrá 'l nostre número *extraordinari*, no hi ha hagut encare cap periódich que haja donat 24 páginas amenisadas ab dibuixos en colors.

Y creyent que ab aquesta senzilla nota 'n tindran prou, fem punt en aquest assumpto, y ¡hasta la senmana que vé!

Al Cassino fusionista del Carrer Nou de la Rambla, hi ha hagut ab motiu de las eleccions disputas en gran, una bofetada de primera y un gran número de baixas de socios.

No podia 'l Cassino desmentir el seu títol.

Es fusionista y s' está fonent.

Telegrafia de Londres:

«En un telegrama de Washington se diçe que M. Mac-Kinley sofre una gran postración nerviosa, la cual se atribuye por los médicos al abuso del tabaco.»

Li está bé!... ¿No volia fumar-se tots els puros de la Habana? Donchs que xup!

Días enrera una parella amorosa que 's passejava tranquilament pels claus-

¡Alto!

tres de la Seu, va ser intimada per un guardia municipal á abandonar aquell siti tan poétich.

El galán va respondre no sé que, y 'l guardia va portarlo detingut al quartelillo.

Crech que l' autoritat eclesiástica hauria de pendre cartas en l' assumpto, atenent á que si 'ls guardias la donan per esgarriar festeigs d' enamorats, els matrimonis que constitueixen un gran recurs per l' Iglesia, 'n vindran á menos.

Ara resulta que no es cert que 'l gran poeta dramátich Rostand haja perdut la rahó.

La falsa noticia propalada per la premsa inglesa va recorre ràpidament la premsa de tota Europa, no tenint, donchs, res d' extrany que 'l nostre semanari se'n fes eco, com tants altres periódichs.

Molt ens alegrém de poderla rectificar.

No es en Rostand qui corré perill de tornarse boig. Mes aviat ens hi tornarem els que fem cas de las invencions de certs *reporters*, que quan deixan anar una guatlla per grossa que siga, no s' hi des-

FESTAS HÍPICAS

Grupos del desfile.

calsan, ni menos se recordan de dir:— Allá va que vola!

Lo nostre impressor Sr. Lopez Robert, que á copia de grans gastos ha montat en son establiment una secció dedicada á la confecció de cartells de toros, ha obtingut tan bona acullida entre las empresas, que avuy está ja servint los cartells de totas las corridas que 's verifican á Fransa y Portugal, á mes de no pocas plassas espanyolas.

Hem tingut ocasió de veure 'l numerós y artístich surtit que en aquest ram posseheix lo Sr. Lopez Robert, y contemplant aquella varietat de dibuixos y riquesa de colorit ens expliquém perfectament l' éxit alcansat pels seus cartells anunciadors y sos programas de toros, verdaders modelos en el género.

Lo jove artista Juli Borrell s' ha revelat pintor de potencia y garbo ab lo quadro *Lluna de mel*, exposat en lo *Saló Parés*.

¿Saben que son molt cayos aquell parell de nuvis d' edat propecta, que fan la reviscolada? Vestits, segons l' indumentaria de mitj sigle enrera, y de brasset, han sortit á respirar l' ayre, sentint dintre del cos certa joia retrospectiva que 's reflecta en lo seu expressiu semblant. No sembla sino que 's preparin per celebrar ditxosament la nit de nuvis. Si contents están ells dos, content se posa també l' espectador que se'ls mira. Forman una bonica nota caricaturesca sumament plácida. La parella de papallons que tot voleyant els segueixen, venen á ser els punts que l' ayrós artista ha posat sobre las i i.

No son menos notables que aquest quadret un excelent retrato qu' exposa, y 'l rostre arrugat de una senyora vella que s' está mirant en un espill de má. ¡Quina expressió mes justa y mes graciosa!...

Lo Sr. Borrell no es *modernista*, ni es *antiquista*. Troba assumptos y sab traduhirlos de una manera adequada, sense preocuparse de modas, ni de maneras. Te qualitats de dibuixant ferm y de colorista rich y hábil pera pintar segons sas propias inspiracions.

UN DIA DE CARRERAS

Tornant del hipódromo.

Preneu nota, lectors, del seu nom, perquè ó molt tindria d'equivocar-me, ó l'autor de *Lluna de mel* arribarà molt enllà.

A Reims (Fransa) s'están celebrant actualment las festes de Clodoveo.

L'arquebisbe ha fet posar en música una oda llatina de Lleó XIII, y la composició s'executà á la Catedral.

L'oda s'titula: «*Vivat Christus qui diligit Francos*» (Visca Cristo qu'estima als Franchs.)

Y sens dupte per demostrar que si Cristo estima als *Franchs*, l'arquebisbe de Reims estima 'ls *franchs*, el preu d'entrada á l'audició va fixarse en cinch *franchs*.

Lo qual ve á patentisar qu'en quant als textos llatins, cadascú 'ls interpreta á sa manera.

Durant lo próxim mes de juny se projecta organitzar en los Jardins del Parch, una fira y concurs de gossos.

Fins aquí la cosa va bé.

Pero s'tracta de amenisar la fira ó 'l concurs ab una cassera del ciervo, á cárrech dels gossos... y aixó, francament, ja no m'agrada tant.

Espectacle per espectacle, crech que seria millor organisarne un altre: la cassera de un' acta de regidor per la gossada del Cassino fussionista del Carrer Nou de la Rambla.

A Valladolid s'ha representat al viu la divertida comedia *Militares y paisanos* ó *Cadetes y estudiantes*.

Desarrollo de l'acció: Una escena amorosa: una escena de zelos: una baralla de galans: una batussa general promoguda per l'esperit del cos: molts cops de pedra, moltíssims cops de sabre: las autoritats á tres quarts de quinze, y per desenllás la reconciliació dels combatents y l'abrassada de Valladolid, segona edició de l'abrassada de Vergara.

Si de tant en tant no s'representessin comedias tan divertidas ¡qué trist fora viure á Espanya!

Una anécdota anticipada. Aixó vol dir que si ne ha passat, podrà passar en los próxims exámens de fi de curs.

Assignatura de Geografía.

Lo catedrátich:

—Vamos á veure: ¿quánts *polos* té la terra?

L'alumno:

—Tres.

—¿Com tres?

—Sí, senyor: el Polo Nort, el Polo Sud y 'l Polo Club.

El *Brusi*, al donar compte de una de las últimas sessions celebradas per la Diputació Provincial, consignava que sigueren llegidas diverses comunicacions, y entre ellas «otra de D. Antonio Rubió y Lluch agradeciendo la parte que la Diputación tomó en la muerte de su Sr. Padre, D. Joaquín Rubió y Ors.»

Afortunadamente los coches destruidos eran de tercera clase... ¡ay!... qué dich: Afortunadamente este gazapo se deslizó en la sección de gacetillas.

¡S'ha acabat la festa!

De un article de *La Renaixensa*:

«Lo catalanisme no ha de parar fins á treure de Catalunya las *corridas de toros* y 'l *flamenquisme*.»

¿De veras?

Donchs ja té entreteniment per uns quants *sigles*.

Y van dos.

Apenas se li proporcioná á l'estátua de Roger de Flor una nova espasa y á la de Viladomat una nova paleta, en substitució á las que 'ls hi sigueren robadas, tant la paleta del pintor, com l'espasa del guerrero varen desapareixer.

Los lladregots s'empenyan per lo vist en declarar á Roger de Flor de reemplaç y á Viladomat en vaga. Y ademés s'empenyan també en que Barcelona adquireixi fama de ser una de las ciutats d'Europa menos respectuosa dels monuments públichs.

Lo Doctor Robert prou s'exclama, y fins se proposa castigar severament als guardias que haurían de vigilar y no veuen res.

Prou en Martínez Gras proposa que s'organisi un cos especial encarregat de la vigilància dels monuments públics.

Per mí, ni l'un ni l'altre van prou bé. A mon modo de veure hi ha un medi molt senzill d'evitar noves profanacions. ¿No són de metall les estàtues? Donchs no hi ha més que posarlas en contacte ab una forta corrent elèctrica.

Y llavors ¡ay del salvatge que s'atreveixi á posals'hi la mà á sobre!

Vels'hi aquí una frasse de una célebre abadesa del segle XVIII, que avuy té plena aplicació, dat que hi ha tantas noyas que prenen l'hàbit en los convents:

—Pera fer vot de pobresa, es indispensable tenir dot.

SOLUCIONS

A L'INSERTAT EN LO NUMERO DEL 5 DE MAIG

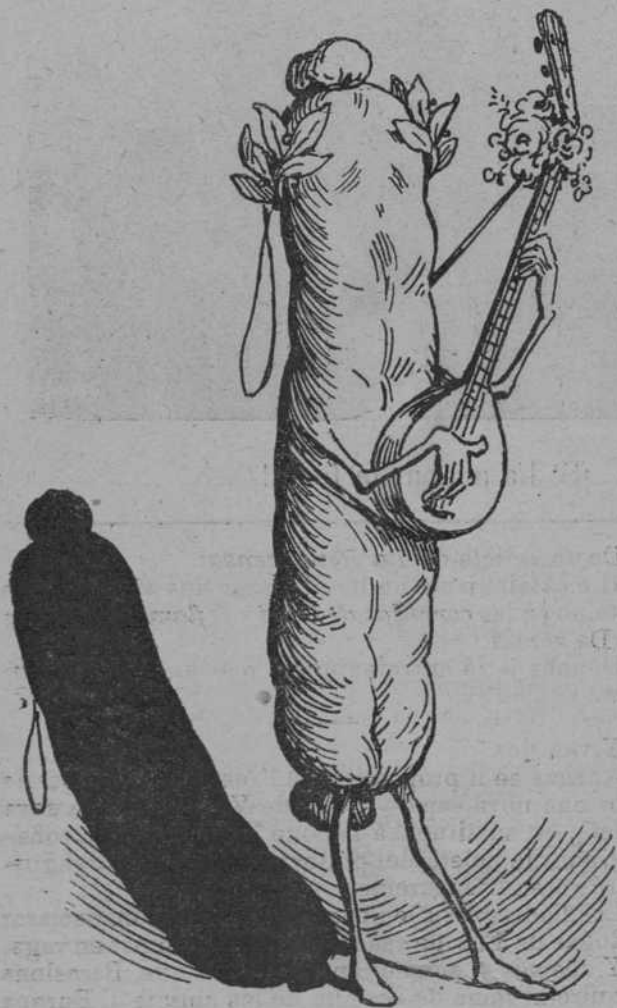
- 1.^a XARADA.—*Mal-vas.*
- 2.^a ANAGRAMA.—*Pesar—Peras—Presa.*
- 3.^a TRENCA-CLOSCAS.—*Doncellas—Graciamat—Rosal.*
- 4.^a LOGOGRIFO NUMÉRICH.—*Petronila.*
- 5.^a GEROGLIFICH COMPRIMIT.—*Eleuteri.*

A L'INSERTAT EN L'ULTIM NUMERO

- 1.^a XARADA.—*Ga-ni-ve-ta-da.*
- 2.^a TERS DE SÍLABAS.—

MA	RI	A
RI	E	RA
A	RA	DA

LO TRIUNFO DE VICH

Vich per bons poetas,
Vich per gent de missas,
Vich per bisbes guapos,
Vich per llangonissas.

TRENCA-CAPS

XARADAS

TEATRE ÍNTIM—Argument abocetat per un quadro de costum

La escena representa la entrada d'un poblet; en un costat hi ha una era y dos pallers; sis l'altra banda tres figueras, un hort y un camp sembrat.

Lo cel es de un color de mal de ventre; (1) com fa poch que ha plogut hi ha bastant fanch, las fullas que hi ha al arbre se bellugan al compás d'un ventet d'alló més blanch, (2)

Uns quantes peons allí la carretera treballan boy cantant... lo que 'ls vé bé: passa un home que dos un sach de palla, després passa un xicot y un gos faldé.

Una gran caravana de gitanos vé á animar tot aquell ensoyament, y 'ls payets que de *hu-quinta* tots fan cara al quadro donan vida y mohiment.

Entre ells hi ha una gitana jove y fresca d'aquellas que 'ls seus ulls respiran foch; canta una *cinch-quart-cinch* molt melancólica pero es una cansó que no va en lloch.

Lo poble s'ha enterat de l'arribada y *cinch* veure 'ls gitanos va curiós; l'arcalde hi va també y per no ser menos hi porta pera fé esquilà 'l seu gos.

Aquell que han destinat pera tal feyna se mostra molt amich de la *tótal*, y un cop ha acabat ja, en pago l'arcalde per lo treball aquell li dona un ral.

Mes l'altre que no admet que se 'n *quart-prima* li torna 'l ral ab certa estupides, demostrantli que val aquella feyna, més de un ral, més de dos y més de tres.

Entre tant la gitana s' enamora de un minyó que promet portarla lluny en busca de llar... blanch de la caldera que tenint bonas mans te molt bon puny.

En tan *segona-quarta* aquesta escena el poble passa ratos molt distrets contemplant com aquells pobres bohemis se *cassan* mútuament certs *aucellets*.

Quan se fa fosch se 'n tornan tots al carro y se 'n van camí enllá pausadament, en busca de un nou mon ahont trobarhi menos prosa y un xich més de aliment.

J. STARANSA.

ANAGRAMA

Donya Carme qu' es tan tot,
segons diuen los vehins,
fa poch dias que ha posat
una tot de colomins.

G. PRATS DE VILASAR.

GEROGLIFICH

×
D D
E
R T
S A L A
F
R I C A

PEPET PANXETA.

(1) (2) La comparació semblará ridícula pero resulta modernista.

Antoni López, editor. Rambla del Mitj, 20

A. López Robert, impresor, Asalto, 63.—Barcelona.

ANTONI LOPEZ, Editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

¡LA SEMANA QUE VÉ!

Divendres, día 26 de Maig, número
EXTRAORDINARI

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

ab láminas EN COLORS

24 páginas de text é ilustració. Dibuxos deguts als primers artistas de la terra.

Lo número extraordinari sortirà imprés en excelent paper, y anirá plegat, cusit y tallat.

LA ESQUELLA
DE LA TORRATXA

Lo próxim divendres

AB LÁMINAS
EN COLORS

20 céntims * 24 páginas * 20 céntims * 24 páginas * 20 céntims

PEQUEÑA ENCICLOPEDIA PRÁCTICA DE CONSTRUCCIÓN

Compuesta de 12 tomos en 12.º con numerosos grabados en el texto.

1.º Movimientos de tierras, fundaciones, andamiajes.	8.º Pintura, vidriería, decoración, empedrados, etc.
2.º Materiales de construcción, su empleo y resistencia.	9.º Calefacción, fumistería, ventilación, alumbrado y electricidad.
3.º Fábricas en general.	10.º Distribución de agua, saneamiento.
4.º Carpintería de armar.	11.º Cubierta; emplomado, zincs.
5.º Carpintería de taller.	12.º Leyes reglamentarias, referentes á la construcción.
6.º Construcciones metálicas.	
7.º Carrajería, ferretería y obras metálicas accesorias.	

Precio de cada volumen 1'50 pesetas.

COLECCION DIAMANTE

(Edición López)

Acaba de salir el tomo 66.

PAMPLINAS

POR VITAL AZA

Un tomo 8.º Ptas. 0'50.

ALBERTO LLANAS

REGLAS GRAMATICALES

Ilustradas por A. UTRILLO.

Un tomo encartonado Ptas. 1.

AVISO En el número próximo fijaremos el día en que se pondrá á la venta

MONTSERRAT Á LA VISTA

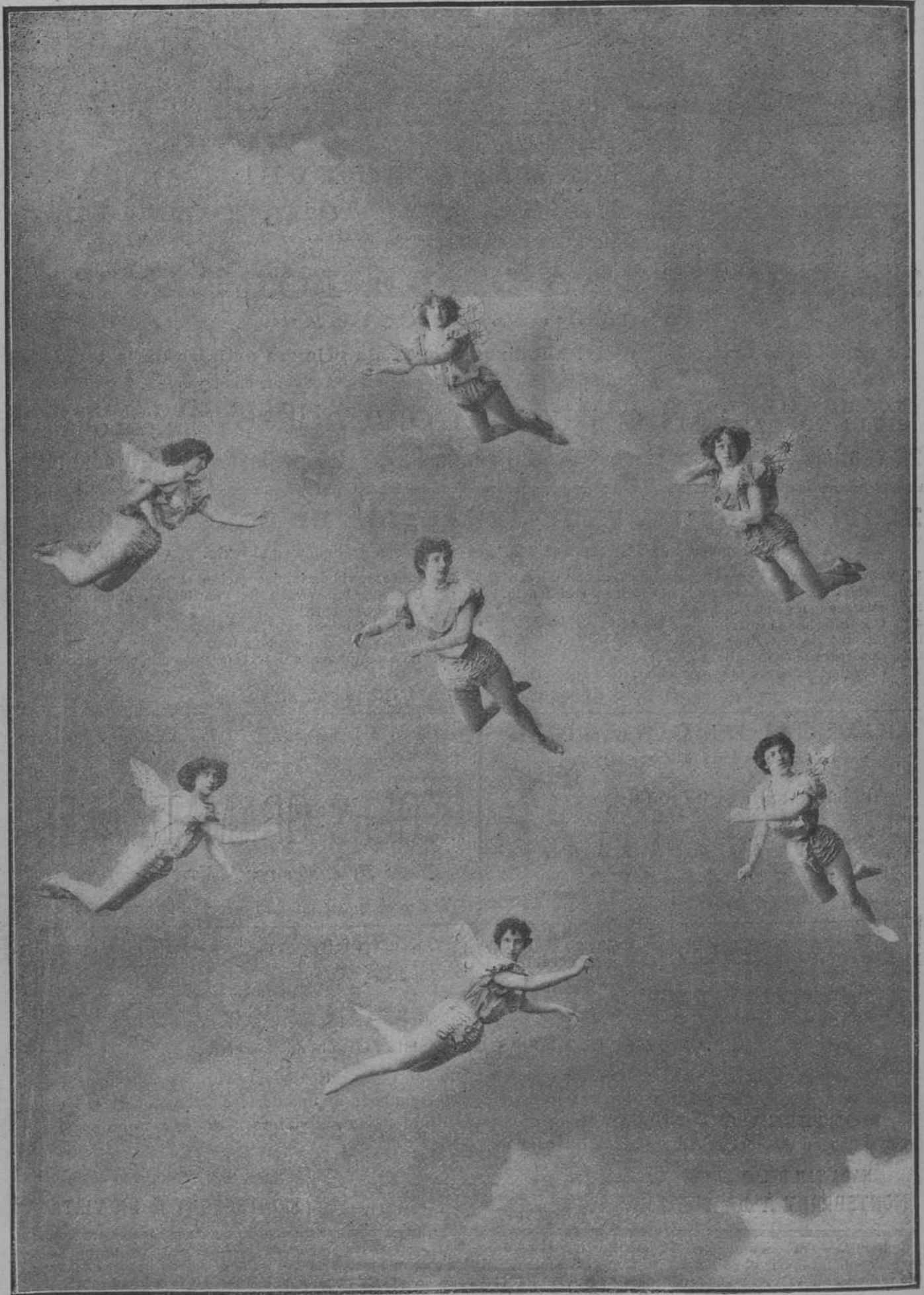
ALBUM DE FOTOGRAFÍAS DE LA HISTÓRICA MONTAÑA

Este elegantísimo album saldrá á luz encuadernado con tapas articuladas y cordones de seda. El papel es mate superior, la impresión esmeradísima, el fotograbado de una perfección insuperable.

MONTSERRAT A LA VISTA es un album útil al artista, al viajero, á todos los que conocen ó desean conocer la famosa montaña catalana.

NADA TAN BELLO COMO } **DOS pesetas** } NADA TAN ECONÓMICO COMO
MONTSERRAT Á LA VISTA } MONTSERRAT Á LA VISTA }

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l'import en libransas del Giro Mútuo, ó be en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravíos no remetent además 1 ral pel certificat. Als corresponsals de la casa, se 'ls otorgan rebaixas.

Troupe de senyoretas que executa
Le ballet volant